

Aluekeskus muuttaa ja keskittyy tutkimustoimintaan

Markku Mattila

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskus aloitti toimintansa syksyllä 1994. Keskus perustettiin Etelä-Pohjanmaalla sijainneeseen Peräseinäjoen kuntaan. Toimipaikan valintaan vaikutti kaksi seikkaa. Ensinnä Peräseinäjoki oli vanhan Amerikan-siirtolaisuuden ydinaluetta. Toisaalta Peräseinäjoen kunta oli halukas rahoittamaan toimintaa. Esimerkiksi toimitilat ja työvoiman palkkarahat tulivat kunnalta.

Aluekeskus profiloitui aluksi 1800-luvun loppupuolella alkaneeseen suureen Amerikkaan siirtolaisuuteen, jota koskevaa materiaalia ja esineistöä kerättiin. Tavoitteena oli myös siirtolaisuuteen keskittyvän museon perustaminen. Työkenttä kuitenkin laveni ja mukaan tulivat muuallekin suuntautunut siirtolaisuus sekä maan sisäinen muuttoliike. Tästä toimintakentän laajentumisesta kertoo vaikkapa siirtolaisuusaiheisen kirjoituskilpailun *Siirtolaisuusmuistot talteen järjestäminen vuonna 1998 tai Etelä-Pohjanmaalla käynnissä ollut muuttoliikettä luodannut tutkimus (1999)*. Näin aluekeskuksesta oli tullut muuttoliikkeitä tutkiva ja dokumentoiva laitos, jolla oli myös vahva intressi näyttely- ja museaaliseen toimintaan.

Peräseinäjoen kunta liitettiin Seinäjoen kaupunkiin vuoden 2005 alussa. Tämä johti siihen, että keväällä 2007 aluekeskuksesta solmittiin uusi sopimus kaupungin ja Siirtolaisuusinstituutin välille. Sovittiin, että Seinäjoen kaupunki tarjoaa toiminnalle tilat, ja instituutti ottaa vastatakseen henkilökunnan palkkauksen. Siirtolaisuusmuseohanke siirtyi Seinäjoen museotoimelle eli osaksi Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseota.

Aluekeskuksen toiminta suuntautui selvemmin kohden muuttoliikkeiden tutkimusta ja dokumentointia sekä niihin liittyvää asiakaspalvelua. Tähän liittyen aluekeskuksen arkistokokoelma ja kirjasto ovat tutkijoiden ja alan harrastajien vapaassa käytössä.

Aluekeskuksen toimintaan ja asemaan vaikuttaa myös eräs aluekeskuksesta itsestään riippumaton seikka – nimittäin Seinäjoen kaupungin kohoaminen akateemiseksi keskuksesi. Vuoden 2004 alussa kaupunkiin perustettiin viiden yliopiston voimin¹ yliopis-

tokeskus, joka nykyisellään on noin 90 asiantuntijan monitieteellinen yhteisö. Yliopistokeskuksen yhteydessä toimii vuonna 1999 perustettu Etelä-Pohjanmaan tutkimusverkosto EPANET, jossa tällä hetkellä on 17 määräraikaista tutkimusprofessuuria. Kun mukaan lasketaan vielä Seinäjoen ammattikorkeakoulu, merkitsee tämä merkittävän akateemisen keskittymän syntyä Seinäjoen kampusalueelle.

Koska aluekeskuksen tulevaisuuden päätoiminta liittyy tutkimukseen, on selvää, että aluekeskuksen luonnollinen sijoituspaikka olisi Seinäjoen kampusalue. Asiaan vaikuttaa myös se, että Peräseinäjoella sijainnut toimipaikka on auttamattomasti liian etäällä tutkimusyhteisöistä. Siten yhteydenpidot alan kollegoihin ja opiskelijoihin ovat turhan kaukana.

Siirtolaisuusinstituutin aluekeskus vahvistaisi olennaisesti yliopistokeskuksen muuttoliikeosaamista. Samoin aluekeskuksen kirjasto ja arkisto tarjoaisivat materiaalia ja toimintamahdollisuuksia yliopistokeskuksen, ammattikorkeakoulun, aikuiskoulutuksen sekä kunnan koululaitoksen opiskelijoille.

Siirtolaisuusinstituutin edustajat ovat käyneet neuvotteluja Seinäjoen kaupungin kanssa uudesta sijaintipaikasta keväästä 2010 alkaen. Neuvottelujen tuloksena kaupungin kanssa on päästy alustavaan yhteisymmärrykseen muutosta. Tavoitteena on, että muutto toteutuisi kevään 2011 kuluessa.

Siirtolaisuusinstituutin aluekeskus on muuttoliikkeiden ja etnisten suhteiden tutkimus- ja dokumentaatiolaitos, jonka toimialueena on kulttuurinen Pohjanmaa eli ”vanha Vaasan lääni”. Toiminnallisena ajankänteenä on historia, nykyhetki ja tulevaisuus. Vaikka aluekeskus jatkossa keskittyykin tutkimustoimintaan, on sillä tulevaisuudessakin elävä yhteys myös Seinäjoella sijaitsevaan Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseoon.

¹ Mukana ovat Helsingin yliopisto, Sibelius-Akatemia, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen yliopisto ja Vaasan yliopisto.